

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 285-1876)

Originalt emne

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Sundhedsvæsen i Almindelighed

Vandforsyning og Vandværk

Vandforsyning og Vandværk/Vandværk og Vandforsyningsanlæg

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 14. december 1876](#)
- 2) [Byrådsmødet den 5. juli 1877](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 14. december 1876 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1876)

Efter forslag af det nedsatte kombinerede Sundhedsudvalg vedtog og underskrev Byraadet følgende Indstilling til Indenrigsministeriet om Erhvervelse af en Lov om Beskyttelse af Vandværker:

"Som Ministeriet mulig bekendt, er Aarhus Bys Vandværk efter flere Aars tidligere forhandlinger i 1872 anlagt ved Aaen, der fra Brabrand sø igjennem Gjellerup og Aaby Marker paa den nordre Side og Viby og Marselisborg Marker paa den søndre Side fører ind igjennem Byens Jorder og enge, og sluttelig igjennem Byen selv og Havnen ud i Havet. Vandet tages fra selve Aaen, og endskjønt man allerede den Gang, Vandværket anlagdes, ingenlunde var blind for, at Vandet fra Kilderne paa Marselisborg Grund i mange Retninger

vilde have været Bedre, vare dog de Motiver, som i sin Tid bestemte Byraadet til at tage Vandet fra Aaen, saa afgjørende, at Beslutningen blev tagen i Overensstemmelse hermed. Imidlertid have de seneste Aars sanitære forhold her i Byen og navnlig Fysikus Weis's hoslagte Indstilling til Byraadet atter paa en beklagelig Maade henledet Opmærksomheden paa Vandværket og dets Omgivelser, og efter at et i den Anledning nedsat større Udvalg, bestaaende af Medlemmet af Sundhedskommissionen, Vandværks- og Markudvalget med Tilladelse af 2 Læger, nu igjennem flere Møder har drøftet forskellige vedkommende sanitære Forhold, har dette kombinerede Udvalg ubetinget anset det ikke alene tilraadeligt, men endog paatrængende nødvendigt, igjennem det højt ærede Ministerium at forenledige, om muligt endnu i indeværende Rigsdagssamling, en Lov, der i Lighed med Loven for Kjøbenhavn af 30. November 1857 kunde beskytte ogsaa Vand Vandværkerne uden for Kjøbenhavn. som allerede oven for berørt, tages Vandet fra den Aa, der løber igjennem Byen fra Brabrand Sø. Aaløbet dannes fra sin Begyndelse af, foruden af nogle mindre Bække, i det Væsentlige af to større Vandløb, hvoraf det ene kommer fra Møllerup Mose og det andet fra Solbjerg Sø, og som begge efter deres Forening falde i Brabrand Sø. Allerede paa dets tidligere, Løb, forinden Aaløbene falde i Brabrand Sø, vide vi, at der til disse som et af de lavere liggende Punkter i Terrænet føres Afløbet fra Spildevandsledninger, Møddinger, Latriner etc. fra mange af de i Nærheden af samme liggende Ejendomme. Ved Brabrand Sø inficeres det yderligere, idet ikke alene forskellige tilgrænsende Lodsejere føre deres Spildevand etc. i Søen, men ogsaa Brabrand Kirkegaard ligger Søen saa nær, at en Del af dens Afløb ikke vil kunne undgaa at løbe i Søen. Men endnu mere ødelægges Vandet allerede ved en ved Søens Bred efter Vandværkets Oprettelse anlagt Limfabrik. Efter de Oplysninger, det nedsatte Udvalg i saa Henseende har tilvejebragt, forarbejdes derved Benene af ca. 50,000 Kreaturer; Benene overskyldes med Vand, der staar og forraadner gjentagne Gange paa dem; og skjønt Fabrikens Ejere rigtignok paastaa, at Spildvandet derfra ikkum anvendes til Overrisling og ikke gaar i Søen, tillade vi os dog, navnlig paa Grund af Fabrikens Nærhed ved Søen og Søens forholdsvis lavere Beliggenhed, at tro, at en ikke uvæsentlig del af det saaledes stærkt inficerede Spildevand fra Fabriken nødvendig maa gaa i Søen. Det staar derfor klart for os, at, hvis flere Fabriker enten af lignende Art eller til Exempel kemiske Fabriker eller deslige anlagdes enten ved Søens Bred med Fald til Søen, eller endnu mere, hvis en eller flere saadanne Fabriker anlagdes ved det smalle Aaløb fra Brabrand sø til Aarhus, vilde Aarhus Vandværk, der har kostet kommunen over 400,000 Kr., være dødsdømt som

saadant. heldigvis ere imidlertid endnu ikke saadanne Fabriker anlagte langs Aaløbet: men dels kan der jo være Fare derfor, og dels er det utvivlsomt, at de af Lodsejerne, der bo i Nærheden af Aaløbet, i alt væsentligt føre alt deres Spildevand og Afløb fra Møddinger, Latriner etc. ud i Aaen, hvilket selvfølgelig ogsaa er til Skade for Vandets Renhed. Af Fysikus's hoslagte indstilling vil Ministeriet endvidere se, at der for Byen er Afløb til Aaen dels fra en Godsejer Ingerslev tilhørende Mødding og dels fra Petroleumspakhusene, og begge disse Udløb gaa i Aaen oven for Vandværket, ligesom ogsaa at Pudretfabriken nord for Aaen mulig ved sit Afløb og rimeligvis ved de urene og sundhedsfarlige Partikler, som derfra igjennem Luften føres til Aaen, er til skade for Vandets Beskaffenhed.

Det er nu en Selvfølge, at flere af disse og lignende Onder, som den nævnte Sundhedskomite er bleven opmærksom paa, ville kunne afhjælpes ved andre Midler, dels ved en Skærpelse af Sundhedsvedtægten, og dels evd et yderligere skærpet Tilsyn paa Basis af de alt foreliggende Bestemmelser: men i de største og vigtigste Punkter, og navnlig naar der bliver Tale om at sikre Vandværket for Farer, der true det uden fra. fra Egne, der ligge uden for Kommunens Grænser, staa vi desværre i Øjeblikket aldeles magtesløse. Naar Ministeriet derfor i sin Tid gar vist Kjøbenhavns Kommune det hensyn at foranledige en Lov, hvorved det paalægges de i Nærheden af Vandværkets Søer, Beholdere eller Vandledninger boende Grundejere viste Forpligtelser af hensyn til Vandværket, tør vi vel ogsaa haabe, at et lignende hensyn kan blive os og, som vi sikkert antage, flere andre Kommuner til Del. For vort Vedkommende vilde hensigten imidlertid, som formentlig oven for paavist, ikke være naaet, naar ikke hele Aaløbet, ogsaa i dets tidligere Løb forinden dets Udløb i Brabrand Sø, inddrages under Beskyttelsen; men naar famme Hensyn tages som i Loven af 1857, og det tillige formentlig lige saavel nu som i 1857 vil blive erkjendt at være forsvarligt at paabyde Landboerne, i Stedet fir at lede Udflaaddet fra Møddinger, Stalde, Latriner etc. til Aaen, da at anvende dette værdifulde Gjødningsmiddel til Forbedring af deres Marker, vilde en saadan Lov formentlig ikke alene være hensigtsmæssig og forsvarlig, men sikkert ogsaa paa flere andre Steder i Landet vise sig absolut nødvendig.

Aarhus Byraad den 14. Decbr. 1876.

Schmidten. N. Hald. J. Kjær. K. Christiansen.

Esmann. Seiersen. H.J. Müller. Chr. Lund.

Carl Lange. Kraiberg. Otto Langballe. A. B. Holm.

Chr. Kjer. A. G. B. Knudsen. Skovby.

Bartels. Cl. Funch. J. M. Mørk.

Til Indenrigsministeriet."

Uddrag fra byrådsmødet den 5. juli 1877 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 285-1876)

Der fremlagdes enKommunikation af Indrenrigsministeriets Skrivelse af 20. f. M., hvorved der svares paa Byraadets Indstilling af 14. December f. A. om Tilvejebringelse af en Lov til Beskyttelse af Vandværker. (Se Byraadsfhd. for 1876 S. 194.)

(Skrivelsen er optagen i Tillægget, hvortil herved henvises.)

